

Народна банка на Република Северна Македонија

**ПОЛИТИКА
ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА**

август 2021 година

Врз основа на член 47 став 1 точка 9 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16, 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21), Советот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

ПОЛИТИКА ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа политика се покажува заложбата на Народната банка на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка) за спречување појава на корупција¹ и преземање активности за превенција и намалување на ризикот од корупција², односно превенција и спречување на корупцијата во Народната банка.
2. Народната банка, како централна банка во Република Северна Македонија, е посветена на одржувањето високи правни и етички стандарди, висок степен на професионално и непристрасно постапување при спроведувањето на целите и задачите на Народната банка од страна на членовите на Советот на Народната банка (во понатамошниот текст: членовите на Советот) и вработените.

II. ПОСВЕТЕНОСТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА

3. Народната банка се залага за борба против корупцијата и спроведување политика на нула толеранција за мито и корупција. За остварување на оваа цел, таа ги препознава ризиците од корупција и презема соодветни активности за нивно отстранување и санкционирање на сторителите.
4. Народната банка ги оспособува и ги јакне нормативните и институционалните капацитети за ефикасно спречување на корупцијата на превентивен начин и настојува да развива и да применува ефикасни и функционални механизми со кои ќе се намалат и ќе се отстранат ризиците од корупција при нивното појавување, односно намалување на можностите за извршување коруптивни дела.

¹ Под „корупција“ се подразбира злоупотреба на функцијата, јавното овластување, службената должност или положба за остварување корист, директно или преку посредник, за себе или за друг.

² Под поимот „ризик од корупција“ се подразбира кој било вид внатрешна или надворешна слабост или постапка којашто претставува можност за појава на корупција во рамките на Народната банка и којашто ги вклучува прашањата за судир на интереси, неспоивост на функции, примање подароци и други нелегални плаќања, лобирање, недостаток на систем за заштита на укажувачи, измами, несоодветно користење на овластувањата, дискрециони овластувања, финансирање политички партии и кампањи спротивно на закон, тргување или недозволено користење информации, транспарентност на постапки и документи и други прашања од значење за интегритетот.

III. ОДГОВОРНОСТИ

5. Народната банка, членовите на Советот и вработените ја покажуваат својата посветеност и интерес за спречување појава на корупција во рамките на работењето, и тоа:

- ги спроведуваат своите надлежности на законски, транспарентен, економичен и одговорен начин;
- го градат и го јакнат личниот и професионалниот интегритет;
- го избегнуваат потенцијалниот судир на интереси во работењето;
- го зголемуваат нивото на одговорност и покажуваат непоколеблива волја за борба против корупцијата;
- ја поддржуваат транспарентноста и отчетноста на Народната банка во општеството;
- ја подигнуваат свеста за ризикот од корупција и учествуваат во антикорупциски едукативни активности.

6. Особено е неопходно секој член на Советот и секој вработен да го почитуваат доследно Етичкиот кодекс на Народната банка, да покажуваат висок степен на професионален интегритет во работењето, да знаат да ги препознаат ризиците и облиците на корупцијата и да имаат способност и самодоверба да ѝ се спротивстават на корупцијата.

Етичкиот кодекс на Народната банка во најголем можен опфат ги содржи принципите и одредбите на антикорупциско однесување коишто произлегуваат од важечката законска регулатива за спречување корупција и судир на интереси.

Никој не смее да биде исклучок при утврдувањето одговорност за коруптивно однесување, како што и никој нема мандат да го попречува и да го ограничува утврдувањето одговорност заради корупција.

7. Членовите на Советот и вработените се подеднакво посветени во промовирањето на културата на спречување на корупцијата и судирот на интереси и учествуваат во спроведувањето превентивни антикорупциски активности во Народната банка со цел да се спречи појава на корупција и да се олесни навременото откривање и пријавување на случаите на корупција, односно да се обезбеди навремено и правилно решавање на таквите случаи.

IV. АКТИВНОСТИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ ПОЈАВА НА КОРУПЦИЈА

8. Со цел спречување појава на корупцијата на ниво на Народната банка, односно превенција и отстранување на појавата на ризикот од корупција, во Народната банка се преземаат следниве активности:

8.1 Идентификација и процена на ризиците од корупција

Целта на процената на ризикот од корупција е да се идентификуваат ризиците од корупција и да се разгледа и да се препознае дали и зошто Народната банка е подложна на корупција. Со процената на ризикот од корупција, Народната банка идентификува каде има голема и/или мала или воопшто нема веројатност за појава и влијание од корупција (оценка на антикорупцискиот профил на ризик на Народната банка), со што се овозможува разгледување и спроведување активности – проактивни решенија за да се обезбеди превенција, спречување или намалување на можностите од појава на ризиците од корупција.

Во рамките на процената на ризиците од неусогласеност на Народната банка, се врши процената на ризикот од корупција којашто започнува со:

- Подготвителна фаза на процената (изготвување прашалници коишто содржат прашања за корупција, поткуп, измама и други прашања од аспект на корупцијата за вработените и членовите на Советот, прибирање и анализа на релевантни информации / податоци за ризикот од институционална корупција);
- Самопроцена на ризиците од корупција / првична идентификација од страна на засегнатите страни;
- Крајна идентификација и процена на ризикот од корупција од страна на функцијата усогласеност;
- Планирање активности за намалување на ризиците од корупција;
- Следење на ризиците од корупција преку листата на ризици од неусогласеност на ниво на Народната банка (compliance risk листа), односно следење на препораките/активностите за надминување на ризиците од корупција.

Преку овој процес, на ниво на банката, ќе се идентификуваат чувствителните процеси, чувствителните функции (вработени со одговорна улога) и областите на работење каде што има значителна подложност за повреда на интегритетот и корупција.

8.2 Презентирање на законската регулатива за спречување корупција и судир на интереси / едукативни активности за спречување корупција и судир на интереси

Заради информирање за важечката законска регулатива за спречување корупција и судир на интереси и за нејзина соодветна примена во Народната банка, на членовите на Советот на Народната банка најмалку два пати во годината им се презентираат новините на законската регулатива за спречување корупција и судир на интереси.

Заради подигнување на свесноста на вработените на Народната банка за појавата на корупција и судир на интереси и јакнење на институционалниот капацитет, се спроведуваат едукативни активности од областа на спречување корупција и судир на интереси.

8.3 Промовирање на заштитеното внатрешно пријавување во Народната банка

Заради превенција од казниво, неетичко или друго незаконито или недозволиво постапување со кое се повредува или се загрозува јавниот интерес³ од страна на вработен или член на Советот, односно запознавање со регулативата со која се уредува заштитеното внатрешно пријавување во Народната банка, на вработените и на членовите на Советот им

³ Под поимот „јавен интерес“ во смисла на ова упатство се подразбира заштита на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот на Република Македонија, спречување на ризиците за здравјето, одбраната и безбедноста, заштита на животната средина и на природата, заштита на сопственоста и на слободата на пазарот и претприемаштвото, владеење на правото и спречување на криминалот и корупцијата.

се презентираат начинот и постапката за вршење на заштитеното внатрешно пријавување во Народната банка.

Заради зајакнување на довербата и мотивирање за пријавување на сомневањата за корупција и судир на интереси на вработените и на членовите на Советот во рамките на Народната банка, се промовира работењето на овластеното лице за заштитено внатрешно пријавување, така што се доставува известување до сите вработени и членови на Советот за неговото работење и неговите надлежности согласно со закон.

8.4 Промовирање на Етичкиот кодекс на Народната банка

Имајќи ја предвид значајноста на етичката усогласеност и интегритет на членовите на Советот и вработените, како и значајноста на Етичкиот кодекс на Народната банка во подигањето на свеста за усогласено работење и воспоставување професионална етичка култура, добро управување и деловно однесување согласно со визијата, мисијата и вредностите на Народната банка, вработените и членовите на Советот поблиску се запознаваат со Етичкиот кодекс преку презентации и доставување информации.

Заради постојана усогласеност со одредбите од Етичкиот кодекс, секој член на Советот и секој вработен еднаш годишно потпишуваат изјава дека се запознаени со одредбите и обврските коишто произлегуваат од овој кодекс, како и дека постапуваат согласно со нив.

8.5 Вклучување на Народната банка во борбата против корупцијата во општеството

Народната банка отворено и транспарентно соработува со Државната комисија за спречување корупција и другите државни институции, како и учествува на семинари, конференции, работилници и слично од областа на превенција и спречување корупција, коишто се организираат од страна на надлежни институции и други правни лица во Република Северна Македонија.

V. СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

- 9.** Функцијата за усогласеност се грижи за спроведување на активностите за спречување појава на корупција утврдени со оваа политика и во зависност од потребите за нивно непречено спроведување, има блиска соработка со надлежните организациски единици и овластеното лице за заштитено внатрешно пријавување во Народната банка.
- 10.** За остварувањето на оваа политика, односно спроведување на активностите за спречување појава на корупција, се следи нејзината примена и се известува во Годишниот извештај за усогласеноста на Народната банка.

VI. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

- 11.** Поаѓајќи од начелото на транспарентност и отчетност во работењето, оваа политика се објавува на интернет-страницата на Народната банка.

12. Оваа политика стапува во сила на денот на донесувањето.

**П. бр.02-15/XIV-1/2021
26 август 2021 година
Скопје**

**Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Северна Македонија**

д-р Анита Ангеловска-Бежоска